

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze

Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Reorganizarea teologilor.

Sibiu, 3 Octombrie n.

Chestia reorganizării învățământului în teologiile noastre, astfel, ca elevii eșii din ele să aibă o pregătire științifică mai superioară, preocupă de mult gândirea oamenilor noștri de bine. Încă în ședința din 12/24 Octombrie 1878 a congresului național-bisericesc al bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, deputatul *Vasilie Mangra*, profesor seminarial în Arad, actualul nostru Arhiepiscop și Mitropolit, a făcut propunerea următoare:

«Considerând, că este o trebuință foarte simțită pentru o formare științifică mai superioară a clerului nostru; considerând, că institutele teologice existente din diferite împrejurări nu pot corăspunde acestei necesități foarte simțite; considerând mai departe, că numai prin o calificare mai înaltă științifică vom ajunge a regula cu mai bun succes și pozițiunea preoților în ce privește partea materială: *măritul congres să constate trebuința unui institut superior de învățământ teologic pentru mitropolia întreagă și să facă dispozițiunile de lipsă pentru punerea în lucrare a acestui lucru*».

Propunerea a fost predată comisiunii școlare a congresului, care într-o ședință următoare a propus, iar congresul a decis, ca cauza să fie recomandată spre studiere consistorului mitropolitan, care să vină cu proiect motivat în privința înființării academiei teologice în fața congresului.

În ședința din 29 Aprilie n. 1903 a sinodului arhiepiscopar din Sibiu și-a ridicat cuvântul tot în chestia aceasta deputatul sinodal *Grigoriu Pletosu* și a făcut propunerea următoare:

«Preaveneratul sinod să enunțe, că este trebuință a se reforma și organiza de nou, după cerințele culturai moderne, învățământul teologic în seminarul nostru arhiepiscopar, iar preaveneratul consistor să fie însărcinat, ca ascultând și părerea directorului seminarial și a corpului didactic din secțiunea teologică, eventual și a altor bărbați de ai bisericii noastre, să pună în lucrare reformarea, organizarea și regulamentul învățământului teologic din seminarul nostru de așa, încât și ca fond și ca formă să poată sta la nivelul unei facultăți teologice de pe lângă universități. Timpul de studiu în seminar să se urce la patru ani».

S'a predat consistorului arhiepiscopar spre studiere propunerea aceasta, iar dorința cuprinsă în ea a rămas până astăzi neîmplinită, întocmai ca dorința din ceealaltă propunere, făcută în congres și referitoare la înființarea unei teologii superioare pentru mitropolia întreagă.

Cel ce a făcut în congres propunerea, n'a abandonat însă ideea, în favorul căreia și-a ridicat cuvântul în înalta noastră corporațiune bisericească înainte aproape cu patruzeci de ani. Ajungând din mila lui Dumnezeu,

precum și din încrederea clerului și poporului dreptcredincios, Arhiepiscop și Mitropolit al bisericii ortodoxe române din patrie, din primul moment a început să fie preocupat de nou de chestia reformei seminariilor și a întemeerii unei academii, sau facultăți teologice. Iată ce a spus Excelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Vasilie Mangra*, în vorbirea sa de instalare, rostită în Oradea-mare, în 16/29 Octombrie 1916:

«Preocuparea noastră de căpetenie va fi așadar, ca să restabilim onoarea amvonului, să dăm poporului preoți după porunca Domnului, cari îl vor paște cu știință și învățătură și în scopul acesta vom căuta să ridicăm nivelul învățământului teologic, prin reforma seminariilor și întemeierea unei academii, sau facultăți teologice».

Și cum Excelența Sa nu e omul vorbelor, ci al faptelor, s'a apucat după intrarea în moștenirea vrednicilor săi înaintași de realizarea acestui punct însemnat din programul după care are de gând să facă guvernarea bisericii, supunând chestia și aprecierii sinodului episcopesc, întrunit în 5 Septembrie nou în Sibiu, și care, sub numărul 11, a adus concludus următor:

«Consistoarele eparhiale se însărcinează, ca corpurile profesoriale de sub jurisdicțiunea lor să fie îndrumate, ca până la 31 Decembrie a. c. să prezinte câte un plan de învățământ detaliat, contemplându-se augmentarea cursurilor la patru ani. Tot până la acest dat să fie însărcinate corpurile profesoriale a prezenta și proiecte de regulamente de organizare și de disciplină, apoi pe baza planurilor de învățământ, elaborate de corpurile profesoriale, se va compune un plan de învățământ unitar, pentru toate trei institutele teologice din mitropolie, iar pe baza proiectelor regulamentelor de organizare și disciplină, de asemenea se va compune un regulament de organizare și disciplină unitar pentru toate institutele teologice».

Scopul care s'a avut mai întâi în vedere și care se dorește să fie atins cât mai curând este deci uniformizarea: introducerea unui plan unitar de învățământ la toate institutele noastre teologice, din Sibiu, Arad și Caransebeș, cu regulament iarăși unitar de organizare și de disciplină. Celelalte apoi vor urma la timpul său. Deocamdată chestia e dată deci în competența corpurilor profesoriale dela cele trei teologii ale noastre, din ale căror lucrări forul competent va compune noul plan de învățământ, obligator pentru toate institutele teologice din mitropolie și noul regulament de organizare și disciplină, asemenea pe seama tuturor teologiilor, ordonând la timpul său punerea lor în aplicare.

În legătură cu cele spuse până aci, mai putem comunica, cumcă d-l *Dr. Lazar Iacob*, profesor seminarial în Arad, a compus din propria inițiativă și sârguință un proiect amănunțit despre reorganizarea învățământului teologic și a educației semi-

nariale, care lucrare suntem siguri, că va face bune servicii celor ce vor avea acum să se ocupe cu compunerea planului detaliat de învățământ și a regulamentului de organizare și de disciplină, pe seama institutelor noastre teologice din întreaga mitropolie. Lucrarea ni s'a pus la dispoziție spre publicare în coloanele acestei foi, și am obținut și încuviințarea superiorității pentru a o putea publica. Atragem deci atențiunea celor interesați asupra ei, căci cu începere din numărul acesta o dăm publicității.

Legea nouă electorală. După știrile pe cari le aduc ziarele din capitală, proiectul de lege despre reforma electorală e aproape gata și va fi prezentat dietei în una din primele ședințe pe cari le va ține camera ungară în cursul lunii acesteia. Redeschiderea parlamentului e proiectată adevărat pe 16 Octombrie nou. Noua lege electorală e pusă pe baza censului intelectual. Toți cei ce știu ceti și scrie în limba lor, și sunt trecuți de 24 ani, primesc drept de alegere. Analfabeții sunt deci excluși dela acest drept, cu excepția acelor, cari sub alți titli de drept au fost trecuți în listele electorale de până acum. Acestia rămân și pe mai departe în posesiunea dreptului avut. Scrisul și cetitul să cere și dela cei decorați cu crucea Carol, pe care o primește fiecare soldat, care a fost cel puțin trei luni la front; dar dela acestia nu se cere etatea de 24 ani, ci și cei mai tineri primesc dreptul electoral. Îl primesc apoi și femeile, dacă au absolvat cel puțin patru clase civile. După socotelile făcute în ministeriul domnului *Vámsznyi*, pe baza noiei legi electorale numărul alegătorilor de gen masculin să urcă la trei milioane, iar dintre emei cam două sute de mii vor primi drept de alegere. Despre felul, cum are de gând guvernul să facă noua arondare a cercurilor electorale, n'a străbătut până acuma nimic în publicitate.

Din Austria. Săptămăna trecută s'a deschis în Viena sesiunea senatului imperial austriac, cu o vorbire lungă de program a primministrului *Seidler*, care a atins toate chestiile mai însemnate dela ordinea zilei. Vorbirea a plăcut unora, dar n'a plăcut altora, a mulțumit pe unii, dar n'a mulțumit pe alții. Și se pare, că acestia din urmă formează majoritatea în senat. Un deputat ceh, al cărui mandat a fost nimicit prin sentința judecătorească, încă și-a făcut apariția în sala de ședință, pe care n'a părăsit-o nici la provocarea președintelui. Chestia a fost predată comisiunii de imunitate, în care cehii reprezintă punctul de vedere, că în urma grațierii, nu numai pedeapsa respectivului deputat e ștearsă, și ci anularea mandatului, prin urmare deputatul are dreptul să participe la ședințele senatului. Vine acum știrea dela Viena, că și polonii stau pe punctul acesta de vedere, ba chiar și social-democrații și asfel germanii, cari erau cei înverșunați în contra îndrăgănelui deputat ceh, vor rămănea în minoritate. Senatul a început debaterile asupra bugetului provizor, și guvernul își dă toate silințele, ca să asigure majoritatea pe seama bugetului, însă prospectele sunt cam slabe. Polonii au declarat, că nu vor vota bugetul, și perzând pe poloni, guvernul a pierdut sprijinul cel mai puternic. Nu sunt semne deci de stări normale în Austria, și probabil că și actualul guvern austriac va trece în curând la odihnă, făcând loc altuia.

Reorganizarea

învățământului teologic și a educației seminariale.

De *Dr. Lazar Iacob*, profesor seminarial în Arad.

În timpul din urmă s'a accentuat adeseori necesitatea reorganizării învățământului teologic și a vieții seminariale, dar reforma mult dorită — până astăzi — nu s'a făcut. Chestiunea aceasta este de actualitate și acum și este cu mult mai importantă decât să se poată amâna de pe o zi pe alta. Rezolvarea ei grabnică este în interesul bisericii mai ales în împrejurările extraordinare de astăzi.

Războiul năpraznic, care acum de trei ani seceră victime, a avut ca urmare o înălțare trecătoare a sentimentului religios, dar în același timp are ca urmare și o sălbătăcire, nu tot așa de trecătoare, a moravurilor, despre ce ne putem convinge în toate zilele. Impejurările schimbate nu vor fi tocmai prielnice din punct de vedere religios-moral și pentru biserică se deschide perspectiva unei lupte grele pentru împlânzirea moravurilor.

Dar biserica nu se poate da în lături înaintea greutăților, ci trebuie să ia lupta pentru realizarea idealului ei. Și până acum a fost mare trebuință de o propagandă religioasă, de astăzi înainte aceasta este o necesitate imperativă, căci vin apostoli nechemați, cari duc poporul unde noi nu vrem.

În vederea acestui scop trebuie să ne organizăm. Inceputul trebuie să se facă prin reorganizarea învățământului teologic și a vieții seminariale, ca să avem preoți la înălțimea timpului, preoți luminați și capabili de o propagandă religioasă intensivă.

Convins de necesitatea unei reforme, am prezentat în anul trecut conferinței profesoriale și consistorului eparhial (din Arad), un memoriu în chestia reorganizării învățământului teologic, în care am arătat neajunsurile de astăzi și în special faptul, că profesorii sunt însărcinați cu prea multe studii și ore. Regulamentul institutului cere ca profesorii să propună cel puțin 20 de ore pe săptămână. Situația aceasta era într'adevăr insuportabilă și pentru înlăturarea ei am propus introducerea unor cursuri combinate (bienale). Ven. Consistor a primit planul meu și astăzi profesorii au numai 13—14 ore pe săptămână.

Din acest prilej am primit dela conferința profesorală însărcinarea de a înainta un memoriu și în chestia organizării seminarului (internatului). De data aceasta am aflat de bine să tratez chestia organizației în întreg complexul ei și la sfârșitul acestui an școlar am prezentat conferinței un memoriu în chestia reorganizării învățământului teologic și a vieții seminariale, arătând: I. Necesitatea reorganizării, neajunsurile de astăzi, și II. principiile de reorganizare.

Memoriul a fost înaintat consistorului eparhial, ca să-l facă obiect de studiu și să admită propunerile,

pe cari le-am făcut, încă în anul școlar 1917/18.

Dar chestia aceasta nu privește numai dieceza Aradului, ci privește mitropolia întreagă. Reforma învățământului teologic și a educației seminarele trebuie să se facă unitar pentru mitropolia întreagă și este timpul să înceteze separatismul diecezelor în privința aceasta.

Acest motiv m'a îndemnat să dau publicității memoriul în chestia reorganizării învățământului și a vieții seminariilor ca o modestă contribuție la rezolvarea acestei chestiuni de mare importanță pentru biserică.¹ E următorul:

I. Necesitatea reorganizării institutului.

— Cerințele timpului, neajunsurile organizației actuale. —

Ne despart numai câțiva ani și institutul nostru teologic va serba jubileul existenței sale de o sută de ani. Un centenar de existență și de muncă pentru răspândirea lumii și a culturii religioase-morale la neamul românesc din aceste părți face cinste școlii și constituie fără îndoială un eveniment cultural foarte însemnat. Faptul acesta l-am putea înregistra cu deplină bucurie. — Dar simpla constatare a vieții de o sută de ani nu ne poate mulțumi, căci de sine urmează și întrebarea, ca oare școala aceasta a făcut progresele, cari se văd la institutele similare și chiar astăzi este la nivelul, la care — conform legilor evoluției — ar trebui să stea după un timp de o sută de ani?

Punând această întrebare e cu neputință să nu se amestece în bucuria noastră și note de sincere regrete. Institute teologice cu asemenea trecut, ba chiar institute întemeiate mai târziu, au făcut altfel de progres și au ajuns la stare înfloritoare, eluipându-și rangul de academii și facultăți, precum putem vedea la Românii ortodocși din alte părți și la toate confesiunile din patria noastră. În vremea aceasta de progres pentru alții institutul nostru a stagnat, s'a oprit la mijloc în calea dezvoltării sale, parcă ar fi fost lipsit de interesul cald și îngrijirea bună, cari dau viață și fac să înflorească instituțiile. Și astăzi, când teologiile celorlalte confesiuni sunt de mult academii și facultăți, teologia noastră a rămas și mai departe numai școală clericală.

Situația aceasta nu se mai poate tolera în împrejurările de astăzi, având în vedere cerințele culturale și spiritul secolului nostru. Trăim în secolul al XX-lea, care cu tot dreptul se numește secolul luminat, pentru că poartă pacea unei culturi înalte și fiindcă a îndrumat și promovează cul-

tura popoarelor în toate direcțiile vieții. Știința, în toate ramurile ei, a realizat progrese uriașe, ajungând la înălțimi, cum mintea omenească nu și-ar fi putut nici închipui mai înainte. Stăruințele în toate direcțiile vieții omenești au ca rezultat o stare culturală foarte înaintată, lumina e pe cale astăzi să pătrundă în locurile cele mai îndepărtate și ascunse și la toți oamenii fără deosebire de clase sociale.

Dar pelângă partea aceasta bună, pe lângă reala valoare culturală, trebuie să se recunoască și faptul, că secolul nostru a adus și promovează un spirit contrar credinței, un spirit care predică un cult excesiv al realității, cu desconsiderarea idealismului ce transpiră din învățăturile Mântuitorului Hristos. Mintea și gândirea oamenilor sunt stăpânite — pe zi ce merge — tot mai mult de un realism nesănătos, urmarea firească a căruia este pofta neînfrănată după bunuri materiale și desconsiderarea totală a bunurilor ideale, cultivate la căminul cald al religiei creștine. Așadar oricât de mult am lauda veacul nostru și oricâte iluzii ne-am face despre cultura lui, din punct de vedere religios trebuie să constatăm că *spiritul vremii* — cuprins în diferitele curente cari sunt la suprafață și înrăuresc asupra modului de gândire și viețuire al indivizilor și popoarelor — este dușmanul religiei revelate.

Acestea sunt împrejurările de viață ale timpului nostru și, bune rele cum sunt, nu pot fi nesocotite. De trebuințele culturale mai avansate trebuie să țină seamă astăzi întreaga societate și este prea firesc, că nici biserica nu se poate închide de necesitățile acestea culturale, tocmai în interesul menirii sale în lume, pentru că în caz contrar ar pierde contactul cu viața și prin aceasta ar pierde și influința pe care e chemată să o exercite în omenire. Și menirea bisericii este măreață.

Mântuitorul Hristos a venit ca oamenii să aibă viață. El a săvârșit opera mare a răscumpărării și realizarea acesteia, la toți oamenii și pentru toate timpurile, a încredințat-o bisericii. De aceea biserica are chemarea de a vesti învățătura lui Hristos și a răspândi razele mântuirii la toți oamenii, biserica are chemarea să conducă omenirea la câștigarea bunurilor ideale; unica comoară netrecătoare, pe care moliile și rugina nu o strică și furii nu o fură. În mijlocul lumii — în marea vieții bătute de atâtea ispite și suferințe — biserica are chemarea să fie limanul lin, la care află mângâiere cei întristați și ușurare cei apăsați. Idealul acesta îl reprezintă în lume, pentru el luptă și trebuie să-l ducă la biruință în contra tuturor piedecilor puse de oameni și vremuri, pentru că biserica nu se poate lăsa biruită de lume, ci ea trebuie să biruească lumea. De aceea rostul bisericii pe pământ este rostul unei biserici luptătoare, care face cale în lume idealului său și combate toate pornirile și curente în dreptate contra acestui ideal conform devisei: «Cine nu este cu mine, în potriua mea este».

Lupta aceasta o poartă biserica cu arme spirituale, prin clerul ei și poate avea speranță de biruință, dacă soldații ei vor fi înzestrați cu arme corespunzătoare timpului în care trăiesc. Așadar biserica trebuie să-și îndrepteze toată atențiunea la crearea unui cler select, conștient de chemarea lui.

În timpurile trecute putea să core-spundă și un cler cu mai puțină știință, dar tare în credință, fiindcă în timpurile acelea de generală lipsă de carte preotul — oricât de neinstruit — avea o incontestabilă superioritate în fața păstoriților prin faptul că știa ceti și scrie. Dar astăzi lumea stă pe altă treaptă culturală și cultura preotului vechiu, cultura molitvelnicului — cum i se mai zice — nu este destul titlu pentru preoție. Astăzi — în conformitate cu exigențele culturale ale timpului — dela preot trebuie să se ceară cultură superioară, ca să fie în stare să core-spundă necesităților unei păstoriri din zilele noastre. Astăzi preotul în măsură îndoită trebuie să fie lumina lumii, să fie lumina credincioșilor prin viața creștinească și știința superioară. Având calitățile acestea, va îndeplini rolul parafulgerului și va depărta dela turma sa fulgerile spiritului modern, care — prin cultul materialismului — vrea să creeze în societate tipuri ca bogatul din evanghelie, pentru cari singurul ideal al vieții, vrednic de urmărit, este traiul bun.

Acesta este glasul vremii, pe care l-au înțeles toate bisericile și s'au organizat, ridicând clerul la nivelul timpului. E de ajuns să privim la clerul bisericii romano-catolice, ori la pastorii bisericii protestante, ca să vedem ce s'a făcut pe acest teren și ce însemnează un cler cult pentru o biserică, care într'adevăr luptă.

Pe noi, Românii ortodocși din această țară, glasul vremii ne-a lăsat mai indiferenți, de aceea puțin rezultat putem arăta pe acest teren, deși ne bucurăm de roadele constituționalismului bisericesc de 50 de ani. Vor fi multe cauze, cari să explice situația aceasta; așa se va zice — poate nu chiar fără temei — că sărăcia noastră poartă vina la toate. Dar trebuie să recunoaștem, că sunt și alte cauze, în fața cărora nu ne putem scuza, anume: lipsa de orientare și de organizație ce se vede la noi pe toată linia și faptul incontestabil, că astăzi în biserica noastră afacerile spirituale sunt subordonate afacerilor administrative și de aici se explică, că la noi se dă mai multă atențiune restaurării corporațiilor bisericești, ori unei alegeri de protopop, decât unei instituții culturale. Biserica este pusă pe bază birocratică, administrația — luată unilateral se consideră ca adevăratul scop al bisericii. Aceasta e adevărata cauză a stagnării noastre.

În felul acesta însă e primejdii sufletul și e timpul să revenim la starea reală, să îngrijim mai mult de suflet, pentru că altfel toată viața noastră bisericească se va degrada la un formalism sec, care nu va mulțumi trebuințele sufletești ale credincioșilor și o biserică așezată pe astfel de bază va trebui să-și piardă tot farmecul. Un serios advertismenț ne fac în privința aceasta sectele, cari se încuibă în mijlocul credincioșilor noștri, amenințând viața lor bisericească, dar și românească.

E timpul suprem deci, ca și biserica noastră să se organizeze în conformitate cu trebuințele culturale ale vremii, asemenea celorlalte biserici, pentru că numai astfel își va putea realiza misiunea frumoasă: să apere viața bisericească și românească a neamului nostru în toate timpurile, pe cari Dumnezeu în a Sa pricepere le-a pus pentru viața neamului românesc.

În locul întâi trebuie să se îndrepteze atențiunea la școală, la pregătirea unui cler cult și evlavios, care să poată lua concurența cu clerul celorlalte confesiuni. În scopul acesta se impune necesitatea, ca institutul teologic să fie reorganizat și educația teologică să se pună pe temelie mai solidă.

Ce este de îndreptat în institutul nostru, se va vedea din înșirarea neajunsurilor organizației actuale.

1. O cerință esențială pentru fiecare școală este *planul de învățământ*, în lipsa căruia nu se poate face instrucție adevărată. Neajunsul acesta îl simțesc profesorii dela teologia noastră în măsura cea mai mare. Nu avem un plan de învățământ autoritativ, în care să se stabilească amănunțit și pentru mitropolia întreagă, conform trebuințelor actuale, disciplinele teologice și extensiunea în care să fie predate. Urmarea acestei stări este că nu se poate crea armonia învățământului, condiția esențială pentru educație. Și dacă astăzi studiile teologice și în lipsa planului de învățământ, se predau destul de temeinic, lucrul acesta are a se atribui ca merit profesorilor, cari și în împrejurările acestea nefavorabile își dau silința să satisfacă condițiilor unui studiu mai avansat.

2. Lipsește o pragmatică, care să normeze calificarea, drepturile și datoriile profesorilor. De lucrul acesta s'a făcut îngrijire la toate școlile din lume, numai profesorii dela institutul nostru stau fără nici un îndreptar în activitatea lor. Chiar dacă ar fi unele dispoziții de natura aceasta, ele sunt împrăștiate prin multe protocoale sinodale ori congresuale, încât se poate spune, că se pierd. Starea aceasta are ca urmare, că pentru toate afacerile, cari de mult trebuiau să fie regulate, se cer instrucții speciale dela Consistor, sporindu-se fără nici un rost numărul «esibitelor», dându-se astfel la lumină lipsa de sistem și de un plan determinat a administrației noastre.

Cu organizația stăm așa de rău, încât la institutul teologic nici astăzi nu sunt sistematizate catedrele conform disciplinelor teologice, lucru care s'a făcut la toate școlile medii, fără să mai vorbim de școlile de specialitate, pare că teologia ar fi lipsită de sistem și din cauza aceasta nu s'ar putea sistematiza catedrele.

Din pricina acestor stări ajungem în situație de adevărată jenă, de câteori se înterează cineva de organizația institutului nostru, cum s'a întâmplat și cu prilejul lucrărilor de trecere la fondul de pensiuie regnicolar. Aici trebuia să se țină samă de catedre și de continuitatea profesorilor la acestea și, ca să prevină greutățile în direcția aceasta, secretarul ministerial a întrebât, că nu are și teologia noastră vre-un plan de organizație, cum au institutele celorlalte confesiuni. Chiar și în chestia calificăției pentru catedrele la teologie a trebuit să se spună în general, că un concluz oarecare sinodal cere doctoratul în teologie. Noroc, că monografia institutului este în lucrare și s'a putut da de concluziunea aceluia. În situația aceasta, ce iocană își vor face despre noi oamenii deprinși la ordine, ne putem ușor închipui.

3. Între factorii cari contribuiesc mult la ridicarea unei școle, trebuie să se numere *puterile didactice*; acestora trebuie să se creeze atare situație, ca să se poată dedica exclusiv și cu toată însuflețirea la opera educației.

FOIȘOARA.

Notițe despre naționalizarea cântării bisericești prin Ieromonahul Macarie.

— Spicuri din teza de licență a diaconului Dr. Nicolae Popescu. —

Cetirea pericopelor din sf. Evanghelie s'a făcut chiar dela începutul creștinismului pe un ton recitativ, cu ușoare modulații ale glasului, ca să fie auzite de toți credincioșii. Felul acesta de cetire era întrebuițat și în lecturile publice ale anticilor.

Din această cetire accentuată s'a născut cea dintâi notație muzicală, *bisericească creștină (semiografie)*. Autorul acestei notații e necunoscut. Apariția ei se pune în sec. V sau VI. În biblioteca națională din Paris există *Ms Efrain*, copiat în sec. V sau VI. având textul celor 4 evanghelii însoțit de această notație. — Numărul notelor: 20 luate din semnele prozodiei grecești.

Aceasta era notație sintetică. Din ea s'au dezvoltat notațiile analitice:

1.) cea *constantinopolitană*, împrumutată și de Ruși, cu prilejul încreștinării lor, folosită și azi de Rascolnici;

2.) cea *aghioopolitană* (în uz la Ierusalim — cetatea sfântă — *ἁγία πόλις*). Autorii ei: sf. Ioan Damaschin și sf. Cosma melodul (după unii însuși sf. Ioan Chrisostom ar fi fost inițiatorul notației).

A fost reformată mai târziu de măestrul atonit Ioan Cucuzel (sec. XII, XIV sau XV), încercându-o în mod nefolositor cu o mulțime de semne indicătoare de expresiuni și nuanțe noi. Numărul semnelor trecu peste 60 și cu vremea învățarea muzicii bisericești ajunse o greutate foarte mare.

Petru Peloponezianul Lambadarie (1730-1777) reduce și simplifică această notație.

Agapie Paliermu din Chios încercă la sfârșitul sec. XVIII să înlocuească notația orientală cu cea apuseană. Nereușind cu aceasta, inventă un sistem de notație alfabetic, cu care întâmpinând multe piedeci la Constantinopol, veni în București (mort în 1815).

Adevărata reformă se face la începutul sec. XIX prin Gheorghe Cretanul, renumit profesor de cântări și bun compozitor. Cântări de ale lui, traduse de ieromonahul Macarie, se află și în biserica noastră. *Sfinte Dumnezeule* — cel cunoscut de toată lumea — este al lui Gh. Cretanul (mort în 1814 în Chidonia).

El a stabilit ritmul cântărilor, a sistematizat scările glasurilor, a menținut din semnele vechi pe cele necesare, înlăturând pe unele, cari nu aduceau nici un folos.

Această reformă fu aprobată de patriarhie și introdusă oficial în cercul scaunului patriarhicesc. Pentru răspândirea ei se înființează la 1815 o școală în Constantinopol. La întreținerea acestei școle a contribuit și *Tara Românească*. Școala se distruse la 1821.

Noua sistemă de muzică din această școală o aduse la București (1816) Petru Manuil Efesiu, un elev al lui Gheorghe Cretanul. Boerii și Domnul Țării Rom. se intereseau mult de muzica bis. Vodă Caragea întocmise încă din 1813 o școală de muzică cu dascălul Gherasie, ieromonahul. Cursurile se făceau în localul școlii dela sf. Sava, unde i se dăduse 2 odăi și leață 250 taleri pe lună din venitul școlii. — (Durează numai un an, se desființează în 1814). Efesiu fu primit cu dragoste de toți marii țării. Caragea întocmi acum o școală domnească de muzică sub îngrijirea lui Efesiu. În școala aceasta învățară Anton Pan și ieromonahul Macarie, viitorul talmăcitor al cântărilor în românește. O piedecă mare: cărți tipărite de muzică nu existau. Cu multă trudă și cheltuială reuși Efesiu să toarne *primul tipar* de semne muzicale de *psaltichie* din toată lumea ortodoxă orientală. El făcu tovarășie cu argintarul Serafim Hristodor și cu Grigorie Razo, punând fiecare câte 3500 taleri pentru întemeierea unei *tipografii muzicale*. Cea dintâi carte, care se tipărește aci, este *Neon Anagigmenon* (1820) dedicată «prea nobilului și prea iubitorului de muzică domn», vornicului Grigorie Băleanu, eforul școlii. În prefață arată folosul muzicii ca artă, care înalță sufletele credincioșilor și împodobește templele dumnezeiești și încarcă de laude drepte pe reformatorul Gheorghe Cretanul și pe elevii lui.

Directorul tipografiei era Anton Pan.

Cartea cuprinde cântările de Sămbătă seara și Duminică dimineața ale celor 8 glasuri din Octoih. «Doamne, strigat-am, Suihoavna și Laudele sunt compuse de Petru Peloponezianul Lambadarie, iar celelalte de elevii lui Gh. Cretanul.

Cu tipografia și cărțile, cari se desfăceau anevoie, ajunse Efesiu la sărăcie (moare în București, 1840). Dela el au rămas heruvici, doxologii și axioane. *Ieromonahul Macarie i a tradus în românește heruvicile*, — din cari se vedește un *deosebit talent muzical*.

Stăpâna prejudeicii, că trebuie să ai un «dascăl elin», căci toate celelalte neamuri «nu-și pot aduce glasul pe treptele scârilor».

Mitropolitul Dionisie Lupu, patronul lui G. Lazar, fu inițiatorul și sprijinitorul alcătuirii în românește a cântului bisericesc prin «smeritul ieromonah Macarie». Acesta s'a născut dintr-o familie de țărani (pe la 1770), a intrat de tânăr în mănăstirea *Căldărușani*, a umblat apoi prin Moldova, la mănăstirea Neamțului și, — pe la sf. Munte. — A mai avut un frate și o soră, cari au purtat numele de *Periețeanu* după locul natal (*Perieți* jud. Ialomița). Sora lui maica *Periețeanu* ajunse stareță la mănăstirea *Viforăta*. Fratele *Voicu Periețeanu* stălnic îl spriginea în tipărirea lucrărilor sale.

La instalarea mitropolitului Dionisie Lupu (1819) Macarie ținu un însuflețitor discurs. Dionisie promise înființarea unei școli de muzică în limba țării. Școala se

Condiția aceasta esențială lipsește în institutul nostru; la noi s'a creat profesorilor o situație așa de grea, cum nu se întâmplă la alte școli teologice și la nici o școală medie din lume. Pe tema aceasta s'ar putea scrie adevărate plângeri, dar nu este vreme, nici nevoie de acestea, căci pentru cunoașterea greumântului ce-l poartă profesorii dela institutul teologic gr.-or. român din Arad, ajunge să înșirăm împrejurările următoare:

Profesorii de teologie sunt obligați la cel puțin 20 de ore pe săptămână.¹ La nici un institut teologic străin nu vom găsi lucrul acesta; acolo profesorii propun 8-10 ore. Chiar și la școlile medii profesorii nu pot fi obligați la mai mult decât 18 ore de propunere, iar plusul de ore se remunerează deosebit. Și trebuie să se recunoască, că este mare deosebire între propunerea studiilor în școlile medii și a disciplinelor teologice, abstracte, cari reclamă mai multă pregătire și aprofundare. La școlile medii situația e ușurată și prin împrejurarea, că fiecare profesor predă studiile, cari se țin de specialitatea lui.

Profesorii de teologie și în privința aceasta stau mai rău decât profesorii dela școlile medii și chiar decât colegii dela institutul pedagogic, cari de asemenea predau studiile lor de specialitate. La noi directorul, reținut și de afacerile administrative și trei profesori trebuie să propună nu numai studiile teologice, lucru care cu împărțire bună ar fi încă ideal, dar cei trei profesori trebuie să predea și studiile cari nu aparțin teologiei: științele pedagogice, constituția (noțiuni de drept), limba și literatura română și până în anul acesta tot asupra lor a căzut și sarcina de a propune religia la institutul pedagogic în 8 ore pe săptămână. Și pentru munca aceasta nu au fost remunerați deosebit, deși ar fi drept și echitabil, pentru că prin nici o lege nu se poate impune unui profesor să dea lecții — fără plată — din studii, pentru cari nu are pregătiri speciale și pentru cari trebuie să se facă autodidact, sau să propună la alt institut, când și de altfel are destule neajunsuri cu catedra lui de teologie. De altfel faptul acesta este și antipedagogic, fiind în detrimentul autorității, de care trebuie să se bucure profesorul înaintea elevilor, în fața cărora nici odată nu ar trebui să apară în rolul de autodidact.

În atare situație, când profesorul are aproape atâtea ore ca și elevul, este cu neputință ca profesorul să facă studii temeinic și să poată ține cursuri, cum s'ar cere la o școală superioară, ci e condamnat să-și mistue forțele fără folos deplin pentru elevi și fără mângăere pentru sine.

4. Între neajunsurile institutului trebuie să se amintească și plățile precare ale profesorilor, cari nu stau în raport cu pregătirea îndelungată și cu datoriile profesorilor. Dela profesorii institutului nostru s'a cerut totdeauna abnegație și lucru mult, dar nici odată nu s'a făcut îngrijirea, să li se asigure un trai cinstit, în conformitate cu poziția lor socială; îmbunătățire de plată li s'a făcut numai la stăruințe repetate și numai atunci, când era convingerea deplină, că profesorii cu plățile lor sunt condamnați la cură formală de slăbire.

¹ În anul școlar 1916/17 — în urma memoriului prezentat Venerabilului Consistor — numărul orelor s'a redus prin introducerea unor cursuri biennale. Dar cursurile acestea nu sunt sistematizate încă, ci s'au introdus numai de probă.

și deschise în 1819 sub conducerea lui Macarie. La 1821 el se refugie cu manuscrisele sale la Sibiu și de aci cu ajutorul lui Hagi Pop la Viena, unde tipărește o parte din lucrările sale (1823). Apoi merge prin Moldova, la mitr. Veniamin Costache, dând și acestuia cărțile sale și răspândind cântarea românească. La 1827 tipărește în București *Tomul II al Antologiei*.

La 1836 tipărește la Buzău cu cheltuiala episcopului Chesarie răspândita carte de cântări *Prohodul Domnului*.

La 1837 muri Macarie în mănăstirea Viforâtă sub ochii iubitorii ai surorii sale. Cea din urmă dorință a lui fu, ca manuscrisele și cărțile sale de cântări să fie încredințate episcopului Chesarie din Buzău, care îl ajutase și care iubea mult cântarea bisericească. Dela acesta au trecut manuscrisele lui Macarie în posesiunea lui Iosif Naniescu, apoi în biblioteca *Academiei Române*.

Până la mitr. Dionisie Lupu — cântările răsunau în bisericile din principate în mare parte numai grecește, așa că — după cum scrie dânsul — «și cei cari știu câte puțin grecește și cei cari nimic nu știu, sânt siliți ca să cânte grecește *heruvicul și cele mai tainice cântări*, fără a înțelege ceeace zic atât ceice cântă, cum și ceice ascultă».

(Va urma).

În situația aceasta sunt profesorii și astăzi; plata lor nu ajunge nici pentru acoperirea celor mai arzătoare trebuințe ale vieții, cu atât mai puțin pentru satisfacerea necesităților culturale împreunate cu cheltuielile lor. Profesorul ar avea lipsă de bibliotecă, să-și procure izvoarele indispensabile pentru specialitatea lui. Ca unul care locuiește în oraș, trebuie să se îmbrace cum cere poziția lui socială, în ferii ar trebui să facă călătorii de studiu și după o muncă istovitoare doar ar avea și el drept să cerceteze un loc de cură. Dar plata lui nu ajunge nici pentru trai, cu atât mai puțin pentru trebuințele acestea, cari însă nu pot fi considerate ca lux, ci ca simple necesități.

În ce privește plata putem afirma, că și cel din urmă muncitor e în situație mai fericită, pentru că acela își taxează lucrul potrivit împrejurărilor de trai, când pâinea s'a scumpit și lucrul lui e mai scump, până când profesorul e avisat să trăiască din plata lui, fără adăuse corespunzătoare, și atunci când traiul s'a scumpit cu sute și sute de procente. Și dela profesor se mai cere în societate să facă față și necesităților unui cărturar. În atari împrejurări e cu neputință să nu se strecoare în suflute o amărăciune și să nu se producă o stare nemulțumitoare, care numai favorabil nu va înăuntri asupra mersului învățământului.

5. Lipsește o bibliotecă înzestrată conform cerințelor de astăzi. E un rău mare acesta, căci biblioteca este pulzului vieții culturale al unui institut, ea este mândria școlii, — și la noi ar trebui să fie mândria eparhiei întregi, biblioteca este necesară ca pâinea de toate zilele pentru profesorii și elevii unei școli superioare. În lipsa unei biblioteci înzestrate cu cele mai indispensabile cărți și reviste de specialitate, profesorii nu sunt în situația de a se desvolta, de a ține pas cu știința, care nu stă în loc, ci este în evoluție continuă, — și urmarea firească este, că învățământul nu poate fi ținut la nivelul timpului.

6. Lipsește materialul de oameni, din care să se poată pregăti preoți buni. La toate teologiile e lege, ca pregătirile elevilor să fie omogene. La noi sunt primiți elevi cu cele mai variate pregătiri, și fără considerație la condiția lor morală.

Avem elevi cu 5-6 clase civile, 5-6-7 clase gimnaziale, cu 2 cursuri, și maturitatea dela comerciale, absolvenți de pedagogie, avem — adevărat mai puțini — și elevi cu opt clase și maturitate. Adevăratul greumânt al situației acesteia îl duc profesorii. De cari elevi să țină seamă la cursuri, de cei cu pregătiri inferioare? Atunci nu satisfac pe cei cu pregătiri bune. Țin seamă de aceștia? — îngreuiază progresul celor cu pregătiri slabe. Adevărat, că și între aceștia sunt unii — cu certificate bune de gimnazii, — cari prin diligență neobosită se pot apropia de elevii cu 8 cl. și maturitate, dar aceștia sunt numai excepții și nu schimbă convingerea generală, că pentru mulți elevi nu ar fi locul într'un institut teologic, chemat să ajungă alături de teologiile confesiunilor străine.

(Va urma)

REVISTĂ POLITICĂ.

Acțiunea de pace. După părerea ziarului *Stampa*, în Vatican tot mai stăpânește *optimismul* cu privire la rezultatul inițiativelor pornite de acolo.

În timp de cel mult zece zile se vor înainta scaunului papal răspunsurile înțelegerii în chestiunea păcii. Gazetele parisiene scriu, că întâlnirea din săptămâna trecută a miniștrilor preșidenți Lloyd George și Painlevé n'a avut altă menire decât redactarea răspunsului la nota vaticană. Deși țânta războiului rămâne cea veche atât pentru Anglia, cât și pentru Franța, totuși, — zic gazetele amintite, — nu este exclusă dispoziția puterilor aliate de a discuta asupra posibilităților păcii.

Anglia. În politica și în scopurile războiului înțelegerii nu s'a schimbat nimic, cum se vede și din cuvântarea fostului prim-ministru englez *Asquith*, rostită de curând într-o adunare publică.

Înțelegerea ține cu încăpăținare la realizarea tuturor pretensiunilor sale politice și teritoriale, cu privire la Belgia, Alsacia-Lorena, Italia, Sârbia, România și Grecia.

Italia. Desfășurarea mișcărilor revoluționare italiene, care durează de mai multe zile, nu este încă lămurită. Știrile ce se trimit, sunt puține și defectuoase. În Italia de nord s'a publicat starea de asediu; în Neapole s'au întâmplat tulburări. Tribunalele militare au intrat în activitate, iar serviciul siguranței publice a trecut în mâinile comandantilor militari. Informațiunile particulare vorbesc despre ciocniri sângeroase între socialiști și puterea armată, și despre situația critică a *dinastiei* italiene. De o săptămână nu mai sosește în Elveția nici un ziar din Italia. Ținta de căpetenie a mișcărilor revoluționare din orașele Italiei nu poate să fie alta, decât — *pacea fără amânare*.

Rusia. Organul oficios al sovietului din Petrograd, *Izvestia*, expune problemele, ce are să le deslege *conferența democrată*, întrunită acum în capitală. Iată problemele:

1. Statorirea exactă a căilor și modalităților, pentru a face cu puțință conlucrarea sinceră a organizațiilor democratice și a guvernului;

2. Precizarea formei și puterii adunării constituante;

3. Hotărâre cu raport la alcătuirea și la politica guvernului.

În ședința de Duminecă au luat cuvântul și delegații trimiși de flotă și armată. Au accentuat cu toții necesitatea restabilirii disciplinei la front. Reprezentantul cazacilor a declarat, că trupele sale de cazaci au să apere din toate puterile republica, sprijinind actuala stăpânire a Rusiei.

Războiul.

1 Octomvrie n.

În Albania și Macedonia nu s'a întâmplat nimic mai însemnat. La frontul dela *ost* situația în general e neschimbată, și numai pe unde s'au ivit ciocniri între trupe de infanterie s'a provocat în mod trecător și câte un foc mai viu de artilerie.

Frontul *italian*. Infanteria italiană a dat atacuri mai slabe decât în trecut. Pe platoul Bainsizza am împedat o încercare de înaintare a dușmanului. Pe muntele San Gabriele luptele de artilerie decurg fără întrerupere. Aviatorii noștri au aruncat bombe cu bun succes asupra mai multor stabilimente italiene. Și dușmanul a aruncat bombe asupra portului Pola, dar nu s'a produs nici o stricăciune. Un aeroplan dușman a fost nimicit. Cei doi ofițeri italieni din el au murit.

Frontul dela *vest*. Luptele de artilerie au fost foarte puternice în Flandria. S'au continuat și în cursul nopții. Aviatori francezi au făcut stricăciuni pe teritor belgian. La armata condusă de clionomul german activitatea artileriei a fost mai redusă. Aviatori germani au aruncat bombe asupra mai multor întocmuri și magazine din Londra. Au fost nimicite 11 aeroplan de dușmane.

2 Octomvrie n.

La Frontul răsăritean și la cel italian, apoi în Macedonia și în Albania, situația e neschimbată. Frontul dela *vest*. În Flandria, pe la mijlocul liniei de bătae, e foc puternic de artilerie. Cu un asalt succes trupele germane au luat dela englezi o parte din teritoriul cucerit. Contraofensivele engleze au ramas neisbutite. Englezii au avut pierderi mari, în morți, răniți și prizonieri. Trupele de sub comanda clionomului german au intrat în poziții franceze, le-au distrus, apoi conform ordinului primit s'au reîntors cu prizonieri.

NOUTĂȚI.

Intrevederea suveranilor. Împăratul Wilhelm, întors din drumul făcut la fronturile din România, Ardeal, Bucovina și Galiția de ost, a sosit Sâmbătă la Dzieditz. Cu câteva minute înainte de venirea împăratului german, a sosit în gara acestui oraș monarhul nostru Carol, pentru a saluta pe înaltul său aliat și amic pe pământ austriac. Intrevederea suveranilor a fost și de astă dată dintre cele mai cordiale. Monarhul nostru, cu suita sa mai restrânsă, a însoțit pe împăratul Wilhelm până la Oderberg; de acolo s'a napoiat în aceeași zi la Reichenau.

Amnestie în Croația. Se anunță din Agram: Foaia *Narodni Novine* află, că Majestatea Sa Monarhul s'a îndurat prea grațios, prin hotărârea din 10 Septemvrie 1917, să ierte de pedepse și de urmările lor 243 de persoane, condamnate de tribunalele din Croația. Persoanele amnestiate fuseseră osândite parte pentru crime, parte pentru transgresiuni.

La facultatea de drepturi a universității clujene, cum aflăm din ziare de acolo, s'au înscris, în anul școlar curent, 17 preoți greco-orientali români.

Reducerea numărului trenurilor. În săptămânile apropiate are să se reducă numărul trenurilor pe căile noastre ferate. Mersul de earnă se schimbă întru atâta, că au să circuleze mai puține trenuri, decât la începutul războiului; ear călătoriile se vor putea face cu permisiune dată de autorități.

Cenzura în Germania. Comisiunea specială a camerei imperiale germane a decis, privitor la cenzură, următoarele: Oprirea ziarelor și revistelor are să se facă numai în cazurile de primejdie a întreprinderilor militare, dar și atunci numai pe lângă în-cuviințarea dată de cancelarul Germaniei.

Monopol pe zahăr. Guvernul actual rusesc are să introducă monopolul pe zahăr. Prin noul monopol statul ar obține un profit anual de 800 milioane de ruble.

Lefurile ziariștilor. O comisie specială, aleasă de sindicatul ziariștilor din capitală, a ajuns la înțelegere cu majoritatea editorilor de ziare privitor la îmbunătățirea salarelor pe seama ziariștilor din capitală. Proprietarii de ziare, având în vedere scum-petea traiului, au primit cererea de a statori *minimum* de salariu pentru gazetarii dela foile cotidiene cu *șapte sute* coroane pe lună. Afară de salariu, ziariștilor li se dă, din partea proprietarilor de ziare, un adaos de 60% *coroane*, în scop de a se putea aprovizionă pentru earnă. Gazetarii cu cerc de lucrare mai însemnat, primesc de sine înțeles salariu corespunzător. Fiecare dintr'înșii are drept la concediu pe o lună într'un an.

Afacerea hainelor. În considerare că în Austria s'au introdus biletele de haine, cum se anunță din Viena, se va urma în același fel și în Ungaria. Între cele două guverne se face un schimb de păreri, în scopul ca prin mijlocirea biletelor publicul atât din Ungaria, cât și din Austria, să-și poată cumpăra hainele la orice negustor din monarhie.

Ghete gratuite deocamdată nu la noi, ci la francezi. Ziarul *Temps* scrie: În prima săptămână din Octomvrie se face prima distribuție națională de ghete. O jumătate de milion, ghete bune, au să se împartă gratuit săracilor.

În lipsa de tutun. Un fumător scrie, într'unul din ziarele budapestane, următoarele: Astăzi, când simțim pretutindeni lipsa de tutun, ar fi lucrul cel mai potrivit pentru a se lua măsuri, în scop ca și *persoanele singurate să poată cultiva tutun* pe un mic spațiu de 10—20 stângeni pătrați, pentru care omul fumător ar plăti bucurios o taxă corespunzătoare. În acest caz fabricile de tutun ar avea material de ajuns pe seama acelor, cari n'au puțință de a cultiva tutun. Statul ar câștiga sume însemnate. Controlul n'ar fi greu, căci hotărându-se distanța plantelor de tutun, s'ar înconjura abuzul.

Starile rusești. Mulți refugiați, în deosebi englezi, au sosit dela Petrograd la Stockholm. Ei mărturisesc, că au părăsit Rusia la sfatul dat de ambasadorul Angliei. În a doua jumătate a lui Septemvrie au părăsit Petrogradul peste o sută de mii de oameni. Armata Rusiei, care avea până acum 12 milioane de soldați, — din care 7 milioane erau ocupați îndărătul frontului, — are să fie redusă (după vești parisiene) la *șase milioane*, din motivul că o armată mai numeroasă nu se poate astăzi prevedea, în Rusia, cu lucrurile necesare pentru continuarea războiului.

Teatru cinematograf. Miercuri, în 3 Octomvrie, se reprezintă la *Apollo*, în strada Schewis, drama socială în 4 acte: *Puterea irezistibilă*; Joi și Vineri, în 4 și 5 Octomvrie: *Sami Robinson*. Afară de aceasta în fiecare seară se dau suplimente instructive sau hazlii. Începutul la 8^{1/2} și la 8^{1/2} seara. Prețurile obișnuite.

Cărțile Războiului. A apărut primul număr din seria *Cărțile Războiului*. Titlul este: *Plugul Domnului*... Cuvinte pentru zilele de acum, de Al. Melin. Blaj, 1917. Tip. Seminarului gr.-cat. — O broșură de 15 pagini. Preț 16 fileri.

Nr. 208/1917.

(185) 3—3

Nr. 217/917.

(191) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea catedrelor vacante la școalele centrale române gr.-or. din Brașov se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

a) La gimnasiu

sunt libere următoarele catedre:

1. Religioasă.
2. Română-Maghiară.
3. Maghiară-Germană.
4. Română-Germană.
5. Istorie-Latină.
6. Istoria naturală-Geografie.
7. Matematică-Fizică.
8. Franceză-Germană.

La catedrele de limbi se admite și altă combinațiune.

b) La școala comercială.

1. Istorie-Geografie-Română.
2. Matematică Aritmetică comercială-Fizică.

c) La școala primară

sunt vacante două posturi de învățători.

Concurenții vor înainta petițiile la Eforia școlară însoțite de următoarele documente:

1. Carte de botez, care să dovedească, că și de prezent sunt români de religia greco-orientală.
2. Atestat de moralitate și conduită politică.
3. Certificat medical, că sunt deplin sănătoși.

4. Revers, că se vor supune întru toate legilor și dispozițiilor forurilor noastre bisericești și școlare și regulamentelor în vigoare prezente și viitoare și se obligă a propune la oricare școală de sub administrațiunea Eforiei.

Profesorul de religie va fi obligat a propune până la 20 de ore pe săptămână, a îngriji de exhortarea elevilor și a-i instrui eventual și în cântările bisericești, iar înainte de a fi definitivat e dator să între în tagma preoțească.

5. La concursul de religie se va înainta absolutoriu teologic și certificat de calificare preoțească, precum și alte documente de calificare superioară, preferenți fiind concurenții cu studii academice și cu merite deosebite.

6. La concursurile de profesori gimnaziali vor alătura diploma de profesor cerută de Art. de lege XXX. din 1883, sau cel puțin certificat despre examenul fundamental.

7. La concursul pentru școala comercială se va alătura certificat de calificare, conform regulamentului ministerial emis cu ordinul Nr. 44001 din 20 August 1895 sau altă calificare corespunzătoare.

8. La posturile de învățători concurenții vor documenta calificarea cu diploma de învățători și cu alte documente recomandatoare.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

Pentru profesori 2400 cor. salariu fundamental, adăsură cvinvenale de câte 200 cor. și indemnizare de cvartir după normele statului, dela care va mai primi și întregire de salariu corespunzătoare și la timpul său pensiu.

Învățătorii sunt salariați conform art. de lege XVI. din 1913 și au drept la pensiu dela stat.

Remunerațiunea profesorilor și învățătorilor suplinitori se hotărăște special din caz în caz.

Eventuale dorințe ale concurenților pot fi luate în considerare numai dacă sunt arătate în petițiunea de concurs.

Brașov, din ședința Eforiei școalelor centrale române gr.-or. din Brassó-Brașov, ținută la 5/18 Septembrie 1917.

Dr. Eugeniu Mețianu, Arseniu Vlaicu,
v.-prezident. secretar.

Anunț.

Advocatul Dr. Șerban anunță, că cu ziua de 15 Octombrie st. n. își reia din nou praxa de avocat în Făgăraș. Totodată caută un candidat de avocat, eventual un jude în pensiu, sau chiar și un scriitor, care are deprindere în afacerile advocatiale. A se adresa de urgență în Făgăraș. 3—5 (187)

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr.-or. română din Borgoprund se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental, plătit din fondul școlar al comunei, 1200 cor. 2. Cărtir în natură în edificiul școlii. 3. Relut de lemne 50 cor. 4. Relut de grădină 20 cor. 5. Pentru instruirea corului de băieți și adulți va primi remunerație deosebită.

Reflectanții la acest post își vor trimite cererile instruite cu documentele de calificare la oficiul protopresb. ort. rom. în Besterce-Bistrița și li se dă voie a se prezenta și în comună spre a face cunoștința poporului.

Școala e a se începe la 1/14 Septembrie a. c.

Bistrița, la 28 Iulie 1917.

Oficiul protopresb. ort. rom. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregorin Pletosu,
protopresb.

Nr. 232/917

(189) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr. or. română din comuna Blăfaleu de sus în protopresbiteratul Bistriței se scrie concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 1200 cor. și anume 600 cor. dela comuna bisericească, iar restul și întregirile personale ce vor urma sunt dela stat. — Cărtir liber. — Lemne de foc dela comuna bisericească. — Folosirea grădinei de lângă cvartirul învățătorului.

Învățătorul ales va avea să instruiască elevii și tinerimea adultă în cântările bisericești.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiterat în Besterce și li se dă voie a se prezenta și înainte de alegere în vre-o Duminică ori sărbătoare spre a-și arăta destoinicia în cântările bisericești.

Bistrița-Beszerce, 18 August v. 1917.

Oficiul protopresb. ort. rom. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregorin Pletosu,
protopresbiter.

Nr. 205/1917.

(188) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III din Maeruş, protopopiatul Brașov, pe baza rezoluțiunii consistoriale dela 4 Iulie 1917 Nr. 3892 Bis. se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Concurenții să-și înainteze cererile instruite cu documentele prescise la subscrisul oficiu în termenul arătat, și să se prezinte în vre-o Duminică sau sărbătoare în biserică, cu prealabila încunoștințare a subscrisului, spre a oficia, a cânta, sau a predica.

Brașov, în 20 Iulie 1917.

Oficiul protopopesc român gr.-or. al tractului Brașov, în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Sfetea,
admin. protop.

2 Tăurenci

(Pinzgau) cu certificat, în etate de 18 luni, se află de vânzare. Doritorii să se adreseze la d-l Michael Gabel, proprietar în Márpod Nr. 131 (Szeben megye). (190) 1—1

A apărut și se află de vânzare la : : : Librăria Arhidiecezană : : :

„Biblioteca Bancilor Române“
Nr. 21—22.

Curs elementar
de
Stenografie românească
după
sistemul stenotachigrafic
de
Vasile Vlaicu,
matematician „Băncii gen. de asigurare“, Sibiu.
Prețul 2 coroane, plus 10 fil. porto.

A apărut în editura comisiei administrative a tipografiei arhidiecezane:

R. Ruiz Amado:

Secretul succesului

convorbiri teoretice și practice cu tinerii de 15—20 ani, traducere de **Vasile Stan**, profesor la seminarul „Andreian“. Cuprinsul: **Succesul și fericirea. Problema succesului. Idei atavice. Zeificarea succesului. Zodia. Periodul fatal. Planul de luptă. Nu fumezi? Încă o țigaretă...? Păhărele de beaură. Vorbele obscene. Steagul celor șapte voinici. Timpul e aur. Lectura. Jocurile. Sportul. Prietini. Ca-valorism și Donchișotism. Viermele neadormit. Orientări. O putere... Nobletea adevărată. Inclinațiile și destoiniciile. Concurența socială. Capitalul celor de-moșteniți. O obiecțiune și o părere. Chemarea dumnezeiască. Munca. Împărțirea timpului. Statornicia. Împărțește ca să învingeri. Puterea de sus Adas: Staturne unii părinte către fiul său.**

După cum se vede din acest cuprins bogat, **Secretul succesului** e o contribuție însemnată la literatura noastră pentru tineret, astăzi destul de săracă.

Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană din Sibiu**, exemplarul broșat (280 pagini format 8°) cu **2-20 coroane**.

Revânzătorilor se dă un rabat de 20%.

Anunț.

S'a redus prețurile cărților:

1. Arhiepiscopul și metropolitul Andreiu baron de Șaguna, de N. Popea, arhim. și vicar arhiepiscopesc, dela 5 cor. la **2 cor.**

2. Memorialul arhiepiscopului și metropolitului Andreiu baron de Șaguna, sau luptele naționale politice ale românilor 1846-1873, de N. Popea, arhim., vic. arhiep. Tomul I dela 2 cor. 60 fil. la **2 cor.**

3. Însușirile unui trecător. Crâmpoie din sbuciumările dela noi, de O. Goga, dela 3 cor. la **1 cor. 50 fil.**

4. Desvoltarea primatului papal și influința lui asupra creștinătății. Cercetări istorice, de S. Popescu, dela 1 cor. 25 fil. la **50 fil.**

Librăria arhidiecezană.

A apărut

în editura comisiei administrative a tipografiei arhidiecezane

Psaltirea bogată

tipărită în zilele Preaînălțatului împărat și rege **Francisc Iosif I**, sub îngrijirea și binecuvântarea înalt Preasfințitului Domn **Ioan Mețianu**, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și mitropolit al românilor de religie gr.-or. din Ungaria și Transilvania, cavaler al ordinului Francisc Iosif clasa I și al coroanei de fer clasa II. Proprietar al crucei pentru merite, membru în casa magnaților etc. etc.

Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană** și se vinde legată frumos în piele roșie, fără copii și ornament aurit, la mijloc cu sfânta cruce, cu **20 cor.** scumpindu-se pielea, legată în pânză neagră și la mijloc imprimat o cruce, cu **15 cor.** Revânzătorilor se dă rabat **10%**. Tipar frumos cu litere latine, de calitate primă, și hârtie fină și trainică.

„Biblioteca Șaguna“

Redactată de Dr. I. Lupaș, Săliște.

Nr. 16—36.

Mângăiați poporul!

Cuvântări bisericești

de

Dr. Ioan Lupaș

și alți preoți din protopopiatul Săliștei.

Se află de vânzare la **Librăria Arhidiecezană din Sibiu-Nagyszeben**.

Prețul unui exemplar: Broșat cor. 2-50, legat cor. 3—, porto 20 fileri.

A apărut și se află de vânzare la Librăria : Arhidiecezană din Nagyszeben—Sibiu :

Tipicul bisericii ortodoxe

intocmit pentru trebuințele preoților români și ale elevilor seminariilor

de

Aurel Popoviciu,

duhovnic-econom seminarial, instructor de cântări bisericești și de tipic.

Aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan prin decizia din 21/VI 1916. Nr. 7238 B.

Se vinde numai legat cu **5 Cor.** plus **50 fil.** porto, recomandat.

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană:

Conlucrarea omului cu Dumnezeu.

Predici

de

Mihai Păcățian,

protopresbiter

și alți preoți din protopresbiteratul B.-Comloșului.

Prețul **3 cor.**, plus 12 fil. porto.

A apărut și se află de vânzare la Librăria Arhidiecezană:

Despre caritatea creștinească.

Trei predici

de

Abatele **Metodiu Zavoral.**

Prețul: 30 fileri plus 10 fileri porto. Se vinde pentru scopuri culturale-filantropice.